

Prezidentské volby v roce 2003 a počítání času v ústavním právu

Jan Filip*

ÚVODEM

Počítání času představuje v právu relativně složitou záležitost i tam, kde je právně výslovně upraveno. Což teprve tam, kde vždy upraveno není jako v ústavních předpisech. Ne náhodou se také říká, že po palmární knize je kalendář nejdůležitější pomůckou advokáta, pro ostatní právníky (ty bez palmární knihy) možná tedy tou nejdůležitější. Mít kalendář ale ještě nestačí. Je třeba vědět, po kterém sáhnout (je jich celá řada)¹ a jak se s ním zachází. Proto nepřekvapuje, že většina právních kodexů obsahuje výslovná pravidla, jak čas, doby, časová rozpětí, období, data, lhůty počítat. To však neplatí pro ústavní právo,² takže to se musí zpravidla spolehnout na použití pravidel z jiných právních odvětví (např. občanského práva) nebo na obecné nepsané právní principy (jak to u nás určil Ústavní soud³). Obojí postup sice může vyvolat spory, zpravidla jsou však judikaturou vyřešeny. Aby se tak ale mohlo stát, musí k tomu judikatura a ústavní praxe vůbec dostat příležitost. Z tohoto hlediska proto nelze v rubrice aktualit za první čtvrtletí roku 2003 přejít mlčením prezidentské volby, které takovou příležitost poskytly. Nelze to přejít již proto, že na základě soukromého průzkumu, který jsem si soukromě dělal mezi našimi předními právními odborníky, jednota názorů na druhý problém (konec funkčního období prezidenta republiky) nepanovala, byl názor, že skončilo řádně, výrazně převažoval.⁴

Troje prezidentské volby v roce 2003 se proto do dějin našeho ústavního práva zapíší nejen tím, že byly vlastně prvními skutečnými volbami, ve kterých se

utkali kandidáti, kteří měli přibližně stejné šance na vítězství. V rámci diskusí nad průběhem všech tří voleb by nemělo být zapomenuto na dvě sporné otázky, které byly spjaty s dalšími diskusemi kolem toho, jak se mají vlastně počítat v ústavním právu časy a lhůty. Zdůrazňuji předem, že tento příspěvek je jen aktuální v rámci takto nazvané rubriky, nečiní si nárok na to být studii s návrhem na řešení. Současně bych se ale nechtěl omezit na pouhá tvrzení, jak jsme toho byli v tomto případě svědky.

DISKUSE K ČL. 56 ÚSTAVY ČR. ŘÁDNÉ A MIMOŘÁDNÉ PREZIDENTSKÉ VOLBY NEJSOU TOTÉŽ

Pokud jde o první volbu (Bureš – Klaus – Pithart – Kříženecký), problémy ohledně počítání času nevznikly. Ustanovení čl. 56 věta první stanoví, že volba se koná v posledních třiceti dnech funkčního⁵ období úřadujícího prezidenta. Kancelář prezidenta republiky vycházela z toho, že posledním dnem funkčního období je 2. únor a zvolené datum první volby – 15. leden – proto ještě nemohlo vyvolat žádné diskuse. Ty se objevily až po neúspěšné druhé volbě 24. ledna (Klaus – Moserová – Zeman), kdy již bylo jasné, že zvolení prezidenta, bez ohledu na početní převahu vládní koalice, nebude vůbec jednoduchou záležitostí. Ústavní inženýři našich politických stran začali jednak vyrábět návrhy na přímou volbu prezidenta, jednak začali spekulovat, do kdy by se měla konat další (třetí) volba. Ve snaze prosadit ještě další pokus o parlamentní volbu se

* Prof. JUDr. Jan Filip, CSc., Katedra ústavního práva a politikologie Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

¹ Např. astronomický, babylonský, mayský, dva římské, gregoriánský, a juliánský, židovský, muslimský, hinduistický, staroegyptský, čínský, aztécký, peruánský, indiánský atd.

² Obecně k počítání času v ústavním právu odkazuji na FILIP, J.: Ústavní právo. 1. díl, 3. vyd., Brno 1999, s. 44–48 a na náleží Ústavního soudu č. 30/1998 Sb., který se týká počítání lhůt podle čl. 50 Ústavy ČR (lhůta na doručení). Pouze poznamenávám, že existují i snahy rozšířit dosah tohoto nálezu i na čl. 46 odst. 1 Ústavy ČR, ačkoli jde podle mého názoru svou povahou o jinou lhůtu (jde o lhůtu hmotněprávní – na rozhodnutí) a jiný výpočet.

³ Nález č. 30/1998 Sb. Jeho problematice stránky (chybějící vysvětlení, proč stát představovaný nejvyššími státními orgány, neexistuje nepřetržitě v čase) nejsou předmětem této poznámky.

⁴ Jen pro zajímavost uvádím, že kromě 1. února se jako další možnost objevil i názor, že se tak mělo stát první nejblíže pracovní den, tj. 3. února v pondělí (jeho autor ovšem chtěl pouze demonstrovat chybný postup Ústavního soudu v nálezu č. 30/1998 Sb.), popř. odpovědi, které zde nelze otisknout. Nemusi to ale mrzet. Např. ohledně funkčního období prezidenta Výmarské republiky proběhla též dlouhá diskuse, ve které bylo dokonce vyjádřeno názorů pět. Srov. KLEIN, F.: Wann beginnt die Amtszeit des Reichspräsidenten? Zeitschrift für öffentliches Recht, roč. 1933, sv. XIII, s. 121–130.

⁵ Pro úplnost uvádím, že na rozdíl od volebního období Poslanecké sněmovny stanoví v případě prezidenta republiky Ústava ČR funkční období, tedy časové rozpětí, ve které zvolený prezident republiky vykonává svoji funkci.

objevil názor, že volba musí proběhnout do třicet dnů od uvolnění úřadu prezidenta. Setkali jsme se tak s tvrzením, že volba musí proběhnout do 4. března.⁶ Bylo to dovozováno z čl. 56 věty druhé Ústavy ČR, která takové ustanovení obsahuje. Tento výklad ovšem vůbec neodpovídá textu Ústavy ČR a smyslu tohoto ustanovení, které sice ne výslovně, nicméně mlčky rozlišuje řádné a mimořádné prezidentské volby.

Ustanovení čl. 56 Ústavy ČR upravuje dva spouštěcí mechanismy pro dvě různé situace při volbách prezidenta. První z nich umožňuje provedení řádných prezidentských voleb, druhý zase provedení mimořádných prezidentských voleb. V prvním případě prezident republiky řádně dosluhuje (nikoli dosloužil) své funkční období. Vzniká tak především otázka, ve kterém okamžiku můžeme tvrdit, že taková situace existuje, kdy tedy prezident řádně dosluhuje. Příprava řádných voleb prezidenta republiky pochopitelně začíná daleko dříve než 30 dnů před uplynutím funkčního období. Nicméně podle mého názoru rozhodujícím dnem třicátý den před uplynutím funkčního období. Ten určuje, který postup bude nastartován a zda se uplatní první řešení (řádné volby). Tak se stane tehdy, jestliže je tento den úřadující prezident ve funkci. V takovém případě se tedy volba koná na základě čl. 56 věty první Ústavy ČR.

Teprve v případě, že prezident republiky do uvedeného termínu nedoslouží (zemře, abdikuje, je odsouzen pro velezradu, je zbaven způsobilosti k právním úkonům, ztratí státní občanství, ujme se neslučitelné funkce), lhotejně, kdy se tak před tímto termínem stane, použije se řešení podle věty druhé. Jedna hypotéza tudíž vylučuje druhou, takže žádnou přímou povinnost volit prezidenta republiky do 30 dnů po uvolnění úřadu uplynutím funkčního období dovodit nelze. Ústava ČR po uvolnění úřadu v tomto případě chápe něco jiného – uvolnění během funkčního období, ať již z důvodu rozhodnutí prezidenta nebo jiného orgánu.

Zde dále upozorňuji na tu okolnost, že Ústava ČR výslovně počítá s pojmem „úřadujícího“ prezidenta. To značí, že může být i neúřadující prezident. Konkrétně se může jednat o situaci podle čl. 66 Ústavy ČR, kdy je nový prezident zvolen, ale ještě nesložil (nemohl složit) slib (tzv. prezident–elekt) nebo nemůže svůj úřad vykonávat. Pro náš případ to ale značí, že „uvolnění úřadu“ prezidenta republiky nastane v situaci, kdy z něj byl někdo uvolněn. To však v pří-

padě věty první nepřichází do úvahy, neboť prezident „úřaduje“ a úřad uvolnit nemá v úmyslu. To konečně správně dokládá i § 80 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Proto jen nezbyvá než konstatovat, že výklad čl. 56 Ústavy ČR byl sice mylný, nicméně posloužil dobré věci a odstranil diskuse, zda se má konat třetí volba. Ta také úspěšně proběhla a prezident byl zvolen 28. února. Jako by ale diskuse kolem prvního problému nestačily, objevil se hned problém druhý. Souběžně s tím se totiž začalo diskutovat o tom, zda si prezident Havel své funkční období neprodložit o jeden den a zda neměl skončit již 1. února 2003, když slib složil (a úřadu se ujal) dne 2. února 1998.

KDY KONČÍ FUNKČNÍ OBDOBÍ PREZIDENTA REPUBLIKY

Zde je třeba na úvod poznamenat, že v únoru 2003 mohla poprvé nastat situace (ale opět nenastala), se kterou jsme se od roku 1918 v dějinách našeho státu ještě nesetkali. Řízením osudu totiž nikdy nedošlo k tomu, aby si prezidentský úřad předávaly dvě různé osoby. Čím to bylo způsobeno. V roce 1918 byl zvolen prezident republiky poprvé. Nikdo před ním proto v úřadě být nemohl (a panující císař by mu mohl místo předání úřadu nejvýš vložit oprátku na krk). V letech 1920, 1927 a 1934 si úřad předával T. G. Masaryk sám sobě, takže nemohl vzniknout spor, problém výkladu ovšem ano.⁷ T. G. Masaryk 14. 12. 1935 abdikoval, takže za čtyři dny zvolený E. Beneš neměl od koho funkci přejímat. Sám rovněž abdikoval, proto ani E. Hácha neměl kontinuálního předchůdce. Po roce 1945 byl opět volen dvakrát E. Beneš sám a tento zase 7. 6. 1948 abdikoval, takže ani K. Gottwald se do uvedené situace nedostal. Posléze zemřel a týž osud potkal v úřadě A. Zápotockého. A. Novotný opět předával úřad v roce 1964 sám sobě a 22. 3. 1968 abdikoval. L. Svoboda proto opět nastupoval na uprázdněný úřad, který si sám v roce 1973 předával (volba i slib se konaly 8 dnů před skončením funkčního období) a úřadu byl zbaven na základě ústavního zákona. G. Husák si v letech 1980 a 1985 zase úřad předával sám sobě.⁸ Pak se rovněž rozhodl pro abdikaci. Taktéž V. Havel si úřad v roce 1990 a 1998 předával sám sobě, v roce 1993 žádný prezident nově vzniklé samostatné ČR v úřadě být pochopitelně nemohl. Teprve v roce 2003 mohl být sporný problém konce období a nástupu no-

⁶ Tedy ještě ani v tomto období nebylo zpochybněno, že funkční období končí 2. února 2003.

⁷ Protože T. G. M. svůj slib skládat v den svého zvolení – např. byl zvolen 27. 5. 1920, týž den složil slib a totéž se opakovalo 27. 5. 1927, své celé období nedosloužil. Protože však znovu nastupoval on sám, problém byl jen v tom, který prezident, přesněji – prezident kterého funkčního období po složení slibu 27. 5. 1927 do 24.00 úřadoval. V tom smyslu je třeba chápat poznámku E. Soboty v kolektivní práci Československý prezident. Státoprávní instituce a její život. Praha 1934, s. 11. Tento názor přebírá i Lindeho Komentář k Ústavě ČR. 2. vyd., Praha 1998, s. 210. Pomíjí ovšem odlišnost Ústavní listiny z roku 1920, která stanovila, že dřívější prezident zůstává ve funkci, dokud nebude zvolen (zřejmě nesložil slib) prezident nový. V našich podmínkách by taková situace mohla nastat jedině v případě, že by šlo o tutéž osobu, která by si tím mohla zkrátit funkční období, což se také v několika případech stalo.

⁸ Pouze on si funkční období 1980–1985 nezkrátil ani o den – 22. 5. 1980 – 22. 5. 1985, volba a slib na nové období byly 23. 5. 1985.

vého prezidenta republiky vyřešen cestou vzniku nové ústavní zvyklosti. Protože však nebyla volba v době úřadování V. Havla úspěšná, k osudovému „setkání“ dvou prezidentů nedošlo.

Nebyla nám proto dána příležitost, abychom museli řešit tuto situaci, kdy se jeden stávající prezident ještě snaží úřadovat a nově zvolený prezident se již snaží složit slib. Pokud by se prezident–elekt V. Klaus řídil názory některých právních expertů, které několikrát prezentovala TV NOVA, mohla snadno taková situace nastat. V. Havel totiž úřadoval do půlnoci 2. února 2003, ačkoli měla podle kritických názorů některých právníků jeho funkce zaniknout již o den dříve. Protože jsme se však mohli ve sdělovacích prostředcích setkat spíše s tvrzeními, než s argumentací (nemluvě o rozpačitých reakcích státních funkcionářů, kteří by měli zjednat pořádek), podívejme se na věc trochu blíže.

Chci předem upozornit, že o počítání času se vedou spory v každém státě, kde není stanoveno pevné volební či přesněji funkční období jako např. v USA.⁹ Není to však důvod pro to, aby takové problémy vznikaly i v ČR, kde se nakonec podařilo v ústavě najít celkem schůdná řešení pro Poslaneckou sněmovnu. To by mělo být východiskem i pro výklad ukončení funkčního období prezidenta. Oba komentáře k Ústavě ČR zde sice shodně tvrdí, že volební období Poslanecké sněmovny končí dnem, který se datem shoduje se dnem, kdy začalo, nicméně každý z nich to chápe jinak. Z Beckova komentáře nepřímo plyne, že v případě dvoudenních voleb, je to až druhý den voleb.¹⁰ Naopak Lindeho komentář zastává stanovisko, které s největší pravděpodobností odporuje čl. 19 odst. 3 a čl. 106 odst. 1 Ústavy ČR, když tvrdí, že to je již první den voleb.¹¹ Aby zde pochybnosti nebyly, zpracovatelé Ústavy ČR konec funkčního období stanovili dokonce přímo. V čl. 106 odst. 1 pro volby konané ve dnech 5.–6. června 1992 určili (ani jinak nemohli, ale pro výklad to má význam) jako konec pochopitelně 6. června 1996. Poslanci tak „nabývají“ mandát podle čl. 19 odst. 3 Ústavy ČR zvolením, své funkce se mohou „ujmout“ nejdříve den po uplynutí volebního období předchozí sněmovny (v roce 1996 to mohlo být

nejdříve 7. června). Na rozdíl od SRN, kde podpůrně používají pro počítání volebního období občanský zákoník s obdobnými ustanoveními,¹² jaká má náš občanský zákoník v § 122 odst. 2, tak z Ústavy ČR nepřímo plyne jednoznačné ústavní pravidlo pro počítání volebního období.

Nevidím důvod, proč by se prezidentovo funkční období mělo počítat jinak. Zastánci jiného řešení však tento ústavní stav přecházejí mlčením. Tvrzení, že rok má 365 dnů sice může být pravdivé, ale netýká se vůbec našeho případu funkčního období prezidenta. Obdobně by jistě bylo proti „zdravému rozumu“ počítat rozpočtový rok od 1. ledna do 1. ledna nebo od 1. dubna do 1. dubna, a ne do 31. prosince nebo 31. března. Rozpočtový rok má ale zcela jiné poslání. Naopak pět let funkčního období prezidenta republiky je určeno na pět po sobě jdoucích kalendářních roků (*tempus continuum*) bez ohledu na to, kolik mohou mít dnů.¹³ A ty se u nás od 19. století (mimo obecný občanský zákoník), a nyní již ve všech právních předpisech, počítají tak, že je třeba znát počátek volebního či funkčního období (které není z právního hlediska totéž co lhůta) a podle počtu let určit jeho konec, který se musí shodovat s datem, kdy začalo běžet. Toto je obecné pravidlo, které platí nejen u nás, ale i v jiných státech pro počítání funkčního období prezidenta či legislativního nebo volebního období parlamentu, legislativy atd. Náš obecný občanský zákoník z roku 1811 měl z tohoto hlediska v původním znění počítání jiné, které u nás stále jako právní pověra přežívá. Stanovil totiž, že podle zákona (*supputatio legalis*) se 24 hodiny počítají jako den, 30 dnů jako měsíc a 365 dnů jako rok.¹⁴ Toto počítání však odstranila 3. novela obecného občanského zákoníku (§ 98) v roce 1916 a místo staroegyptského a římského kalendáře zavedla moderní počítání, které se nyní uplatňuje prakticky všude. Vrátit se k němu, jak to nepřímo navrhli kritici postupu Kanceláře prezidenta republiky, by bylo problematické. Uvažme např. situaci v roce 1998, kdy se večer před uplynutím lhůty podle čl. 44 odst. 3 Ústavy ČR Poslanecká sněmovna měla alespoň formálně usnést o návrhu zákona, se kterým Tošovského vláda spojila otázku důvěry. Ty tři měsíce se počítaly podle § 122 odst. 2

⁹ 20. ledna ve 12.00 v přestupném roce nebo pro Kongres 3. ledna každé dva roky rovněž ve 12.00. Tím je zcela jasně odlišeno funkční či legislativní období předchozího a nového orgánu. Ne vždy tomu ale takto bývá.

¹⁰ Srov. HENDRYCH/SVOBODA a kol.: Ústava České republiky. Komentář. Praha 1997, s. 23–24.

¹¹ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J.: Ústava a ústavní řád České republiky. 1. díl, 2. vyd., Praha 1998, s. 120. První den sice jako rozhodný den uvádí § 97 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu (nyní § 1 odst. 6), avšak jen pro počítání lhůt ve volebním zákoně. Pro počítání volebního období nelze toto ustanovení uplatnit.

¹² Příklady z jiných států neuvádím, ač svědčí zde zastávanému stanovisku. V zahraničí se však začátek volebního nebo funkčního období počítá od jiných termínů, což by tuto aktualitu zatížilo.

¹³ Pokud by byl V. Klaus zvolen např. v přestupném roce 2000 28. února, jeho volební období by skončilo 28. února 2005 a mělo by 1827 dnů. V době přechodu na gregoriánský kalendář v roce 1582 by zase bylo o 10 dnů kratší. Obdobnou hádanku nám konečně připravuje v posledních třech letech náš zákonodárce, který si po sporech mezi komorami oblíbil formulaci, podle které zákon nabývá účinnosti prvního dne x-tého měsíce po vyhlášení, aniž by se občas obtěžoval sdělit, zda se jedná o měsíc jako jednotku počítání času v právu nebo o kalendářní měsíc. Pak se názory na to, kdy vlastně nabyl účinnosti ústavní zákon č. 448/2001 Sb. skutečně rozcházejí.

¹⁴ V takovém případě by funkční období V. Havla bylo 1825 dnů, a skutečně nikoli 1826 dnů.

občanského zákoníku nebo § 902 obecného občanského zákoníku ve znění od roku 1916, nikoli do roku 1916.¹⁵ Znovu jen podotýkám, že volební období není lhůtou, i když se jeho konec obvykle takto počítá. Jde o časové rozpětí určené počátkem a koncem.

V. Pavlíček se v Lindeho komentáři ještě zmiňuje o možnosti setkání dvou prezidentů ve funkci. Uvádí, že složit slib lze teprve poté, co skončilo předchozí volební (rozuměj funkční) období. Jinak by došlo k jejich střetu a přednost by bylo třeba dát předpisu určujícímu trvání funkce před předpisem zakládajícím změnu.¹⁶ I když naše ústavní úprava na rozdíl od Ústavní listiny z roku 1920 takovou možnost zřejmě nepředvíдалa a z judikatury Ústavního soudu by to ani nebylo možné, není bez významu se zabývat pro příště i otázkou, zda může týž prezident, který si sám předává funkci složit slib dříve, minimálně v poslední den svého funkčního období (alespoň jednou tak postupovali T. G. Masaryk, A. Novotný a G. Husák). Důsledkem by bylo, že si vlastně zkrátí dobu, po kterou může funkci vykonávat. To by asi ústavně podle mého názoru možné bylo, když může konečně i na svou funkci abdikovat (*arg. a maiori ad minus*). Není přece důvodu, aby byl stát od půlnoci posledního dne funkčního období bez prezidenta např. do dopoledne dalšího dne, kdy složí svůj slib nový prezident, který je totožný s prezidentem úřadujícím. V tomto směru bylo řešení po vzoru Ústavní listiny z roku 1920 praktičtější, neboť zde podle jejího § 58 odst. 5 dřívější prezident zůstával ve své funkci, pokud nebyl zvolen prezident nový.¹⁷ Přesnější by ale bylo, aby tento okamžik byl dán složením slibu nového prezidenta. Těžko je ale taková situace myslitelná mezi různými osobami, neboť tím by nastupující prezident zkrátit funkci končícímu prezidentovi, což je jistě ústavně nepřijatelné.

Jen pro doplnění ještě poznamenávám, že obdobná

pravidla pro počítání času a lhůt stanovila i Rada Evropy cestou Evropské úmluvy o počítání lhůt.¹⁸ K té jsme ovšem dosud nepřistoupili. Její řešení se ovšem na všechny situace ústavního práva (zejména u voleb) uplatnit nedají. Totéž konečně platí i pro § 122 občanského zákoníku a proto volební předpisy upravují počítání lhůt v některých případech odchylně (srov. § 97a zákona o volbách do Parlamentu). Proto může být podle mého názoru ještě zajímavější úprava v rámci práva Evropských společenství, neboť dva roky před Radou Evropy ještě podrobnější pravidla počítání času a lhůt přijímají v roce 1971 EHS a Euroatom.¹⁹ Tato úprava byla vydána formou nařízení. Po našem přistoupení k Evropské unii v příštím roce proto můžeme začít diskutovat o tom, zda tento pramen práva Evropských společenství (s přednostním použitím i před naším právem), naše problémy s počítáním času podle ústavních předpisů přece jen nepomůže konečně vyřešit.

S prezidentem Havlem jsme se tak nerozloučili sice jako někteří Slováci s prezidentem Kováčem, kterému před jeho úřadovnu umístili tabuli s ukazatelem odčítajícím dny, hodiny a minuty jeho končícího funkčního období. Pochybnosti byly (raději) vysloveny, až už byl mimo funkci. Přesto si myslím, že i tento „pražský“ způsob rozloučení by neměl být zapomenut. Poukázal totiž na slabá místa našeho práva a možné problémy, které nás v budoucnosti mohou ještě čekat. Na možné předávání funkce prezidenta republiky a jeho právní aspekty proto myslíme dopředu. Z tohoto hlediska si vlastně kritikové V. Havla a jeho kanceláře zaslouží svým způsobem ocenění. Je však štěstím, že v naší ústavě se vyskytují časová rozpětí, lhůty a data spíše sporadicky. V takové Ústavě Indie jich napočítáme stovky od hodin po 50 let. To bychom ze sporů a diskusí nevyšli.

¹⁵ Podle parlamentní dokumentace byl návrh vzat vládou zpět přesně za tři měsíce počítáno obvyklým způsobem. V daném případě by to náhodou nevadilo, neboť únor měl sice jen 28, avšak leden a březen 31, takže se dorovnálo na průměr 30 dnů na měsíc. Pokud bychom ovšem přejali názor, že lhůta, která začala 15. ledna měla podle „zdravého rozumu“ skončit 14. dubna, tak měla být Poslanecká sněmovna rozpuštěna a mohli jsme být ušetřeni úst. zákona č. 69/1998 Sb., kterým bylo zkráceno její volební období.

¹⁶ Cit. dílo (pozn. č. 11), s. 210. Tento názor ovšem přejímá z práce SOBOTA, E. a kol.: Československý prezident republiky. Praha 1934, s. 11, která komentuje ústavně odlišnou situaci podle Ústavní listiny z roku 1920.

¹⁷ Ústavní listina zde evidentně vycházela z předpokladu, že slib bude vykonán ještě týž den, což se také v praxi pravidelně uskutečňovalo.

¹⁸ European Convention on the Calculation of Time-Limits z roku 1973. V Rakousku má přednost před tradičními pravidly § 902n. obecného občanského zákoníku, jak jsme je znali. Viz rakouský text č. 254/1983 BGBl. K tomu Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. RUMMEL, P. (Hrsg.). 1. sv., 3. vyd. Wien 2000, s. 1550-1552.

¹⁹ Regulation (EEC, Euroatom) No 1182/71 of the Council of 3 June 1971 determining the rules applicable to periods, dates and time limits. Official Journal L 124, 08/06/1971.